

KEUSOTE

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Lapsiperheiden kotipalvelun myöntämisen perusteet

01.04.2023 alkaen. (Sosiaalihuoltolain
30.12.2014/1301, 18 a § mukainen)

**Sote ihmisen
kokoiseksi.**

01.04.2023
Kairesalo Minna
Nieminen Hanna

Sisällysluettelo

1. Lapsiperheiden kotipalvelun ja myöntämisperusteiden tarkoitus	3
2. Lapsiperheiden kotipalvelun lainsäädännöllinen perusta.....	3
3. Lapsiperheiden kotipalvelun pääperiaatteet.....	4
3.1. Lapsiperheiden kotipalvelun myöntämisperusteet	4
4. Lapsiperheiden kotipalvelun toteuttaminen.....	6
4.1. Tilapäinen kotipalvelu	6
4.2. Säännöllinen kotipalvelu.....	7
5. Lapsiperheiden kotipalvelun hakeminen ja päätöksenteko.....	7
6. Asiakasmaksut	8
6.1. Tilapäisen lapsiperheiden kotipalvelun asiakasmaksut	9
6.2. Säännöllisen lapsiperheiden kotipalvelun kuukausimaksu	9
6.3. Asiakasmaksun alentaminen huollollisin perustein	9

1. Lapsiperheiden kotipalvelun ja myöntämisperusteiden tarkoitus

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen lapsiperheiden kotipalvelu on tarkoitettu Keski-Uudenmaan alueella asuville lapsiperheille. Lapsiperheiden kotipalvelun tavoitteena on ylläpitää perheen hyvinvointia ja tukea arjessa selviytymistä erilaisissa elämäntilanteissa sekä ennaltaehkäistä lyhytaikaisissa elämänmuutostilanteissa esiintyvien riskien vaikutuksia.

Tavoitteena on tukea perhettä arjessa ja auttaa perhettä löytämään omat voimavaransa. Lapsiperheiden kotipalvelu on sosiaalihuoltolain 18 a §:n mukaista palvelua lapsiperheille. Lapsiperheiden kotipalvelun tehtävänä on tukea perheen henkilökohtaiseen hoivaan ja huolenpitoon, asumiseen, lastenhoitoon ja kasvatukseen sekä muuhun tavanomaiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista.

Lapsiperheiden kotipalvelusta päätettäessä jokaisen perheen tilanne ja tarve harkitaan aina yksilöllisesti. Lapsiperheiden kotipalvelun myöntämisperusteiden määrittämisen tarkoitus on selkiyttää palveluiden kohdentamista kotipalvelua tarvitseville Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen lapsiperheille. Palvelun järjestämisen lähtökohtana on asiakasperheiden yhdenvertainen ja oikeudenmukainen kohtelu sekä samansuuntainen harkinta toteutettaessa lapsiperheiden kotipalvelua.

2. Lapsiperheiden kotipalvelun lainsäädännöllinen perusta

Sosiaalihuoltolain 14 §:n mukaan kotipalvelu on hyvinvointialueen sosiaalipalveluna järjestettävää palvelua. Sosiaalihuoltolain 18 a §:n 1 momentin mukaan kotipalvelulla tarkoitetaan perheen arjen toimintakykyä turvaavaa ja vahvistavaa palvelua, johon sisältyy perheen yksilöllisen tarpeen mukaan hoitoa ja huolenpitoa, lapsen hoidon ja kasvatuksen tukemista, aterioiden valmistamiseen, vaatteiden huoltamiseen ja kodin siisteydestä huolehtimiseen liittyviä tehtäviä sekä muita jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista.

Sosiaalihuoltolain 18 a §:n 2. momentin mukaan lapsiperheillä on oikeus saada välttämätön 1. momentissa mainittava kotipalvelu, jos lapsen hyvinvoinnin turvaaminen ilman niitä ei ole mahdollista synnytyksen, sairauden, vamman tai muun vastaavan toimintakykyä alentavan syyn taikka erityisen perhe- tai elämäntilanteen vuoksi.

3. Lapsiperheiden kotipalvelun pääperiaatteet

Lapsiperheiden kotipalvelu on sosiaalihuoltolain (18 a §) mukaista ennaltaehkäisevää, tilapäistä tukea lapsiperheille. Palvelulla tuetaan ja autetaan perheiden selviytymistä arjessa. Palvelun keskeisenä tavoitteena on perheen omien voimavarojen vahvistaminen. Tämä tapahtuu opastamalla perhettä lasten- ja kodinhoidossa ja vahvistamalla arjen hallintaa.

Lapsiperheiden kotipalvelu sisältää ohjausta ja neuvontaa arjen hallintaan liittyvissä asioissa, päivittäisissä kodinhoidollisissa töissä auttamista sekä auttamista lasten hoidossa. Lapsiperheiden kotipalvelun työntekijä voi hoitaa lapsia, ohjata kasvatuksessa, tukea vanhemmuutta ja arkirutiinien hallintaa sekä perheen toimintakykyä muuttuvissa tilanteissa. Lapsiperheiden kotipalvelun työntekijä antaa konkreettista apua päivittäisissä kotitöissä ja tarvittaessa ohjaa perhettä heitä tukeviin palveluihin. Kodinhoidolliset työt tehdään aina yhdessä asiakkaan kanssa. Pelkkänä siivouspalveluna kotipalvelua ei voida myöntää. Työskentelyn tavoitteena on, että perheen oma elämänhallinta ja voimavarat vahvistuvat.

Kotipalvelu on tilapäistä perheen arjen tukemista, jota voi saada alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, rasittuneisuuden, synnytyksen, vamman tai muun syyn perusteella. Palvelua myönnetään perheille, joissa on alle 18-vuotias lapsi, painopisteenä alle kouluikäisten lasten perheet.

Kotipalvelua haetaan perheen henkilökohtaisen yhteydenoton tai yhteistyötahon ilmaiseman yhteydenoton perusteella. Palveluntarvetta arvioidaan pääsääntöisesti puhelimitse, mutta tarvittaessa tehdään kotikäynti tuen tarpeen kartoittamiseksi. Kotipalvelun palvelutarvetta arvioitaessa otetaan huomioon avuntarpeen kiireellisyys, perheen kokonaistilanne sekä mahdollisuus saada muuta apua tai palvelua.

Kotipalvelu perustuu asiakkaan kanssa tehtyyn asiakassuunnitelmaan, jossa sovitaan työskentelyn tavoitteet, palvelun päivittäinen tuntimäärä, työn sisältö sekä palvelun kesto. Asiakkaan luvalla tehdään tarvittaessa yhteistyötä muiden toimijoiden (mm. neuvola, päivähoito, sosiaalitoimi) kanssa.

3.1. Lapsiperheiden kotipalvelun myöntämisperusteet

Lapsiperheiden kotipalvelun myöntämisperusteet Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella perustuvat Sosiaalihuoltolakiin. Tällä asiakirjalla on tarkoitus selkiyttää lakipohjaisten perusteiden soveltamista lapsiperheiden kotipalvelun myöntämisessä ja toteuttamisessa.

Lapsiperheiden kotipalvelun myöntämisen perusteet:

- Ennen synnytystä- tai synnykseen jälkeinen tuen tarve tai vauvan hoitoon liittyvä erityinen palvelutarve
- Monikkoperheeseen liittyvä avun tarve
- Vanhemman tai lapsen sairastumisesta johtuva lyhytaikainen avuntarve (vakavat sairaudet, vanhemman toimintakyvyn tilapäinen alentuminen)
- Perheen kriisitilanne (esim. perheenjäsenen sairastuminen tai kuolema, avioero)
- Vanhemman tilapäinen väsymys tai uupumus (esimerkiksi synnytyksen jälkeinen masennus)
- Asiointikäyntien ajalle lapsiperheiden kotipalvelua myönnetään vain erityisen harkinnan kautta.
- Muu erityinen tarve (arvioidaan yhdessä muiden perheen kanssa työskentelevien tahojen kanssa)

Lapsiperheiden kotipalvelua ei myönnetä:

- Ainoastaan siivouksen tarpeeseen. Kodinhoidon tehtävät tehdään yhdessä perheen kanssa.
- Lasten kuljetuksen tarpeeseen (esim. päiväkotiin, kouluun tai harrastuksiin)
- Äkillisesti sairastuneen lapsen hoitoon, jos vanhemmalla oikeus jäädä hoitamaan lasta
- Pitkäkestoiseen päivittäiseen lastenhoitoon (päivähoitoikäisten lasten säännölliseen lastenhoidon tarpeeseen)
- Henkilökohtaisen avustajan tarpeeseen
- Vanhempien työssäkäynnin, kotona tehtävän etätöiden, opiskelun, harrastustoiminnan aikaiseksi päivähoidoksi, koululaisten aamu- tai iltapäivähoidoksi tai pääsääntöisesti vanhempien yhteisen ajan vuoksi
- Lapsen lääkehoidon tarpeeseen

Lapsiperheiden kotipalvelun työntekijän työtehtäviä ovat:

- Lapsiperheiden kotipalvelun henkilöstö työskentelee perheen kotona auttaen vanhempia lasten hoidossa, huolenpidossa ja kasvatuksessa.
- Perhettä voidaan auttaa tarvittaessa myös pienissä kodin askareissa (esimerkiksi avustamisessa pyykkihuollossa, ruoanlaitossa ja kodin yleisen järjestyksen ylläpidossa), mutta tämä ei ole ensisijainen myöntöperuste, eikä voi toteutua ilman muuta kotipalvelun tuen tarvetta.
- Lapsiperheiden kotipalvelu on vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen tukemista, perheen tukiverkoston rakentamista sekä palveluohjausta myös muiden palveluiden käyttöön.

4. Lapsiperheiden kotipalvelun toteuttaminen

Lapsiperheiden kotipalvelu työskentelee perheen kotona auttaen vanhempia lasten hoidossa, huolenpidossa ja kasvatuksessa. Perhettä voidaan auttaa tarvittaessa myös pienissä kodin askareissa, mutta tämä ei ole ensisijainen myöntöperuste, eikä voi toteutua ilman muuta kotipalvelun tuen tarvetta.

Palvelua myönnetään kotipalvelutasoisen kevyen palvelutarpeen arvioinnin pohjalta. Tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon avun tarpeen perusteet ja perheen mahdollisuus saada muuta apua ja tukea esim. omalta läheisverkostoltaan. Tarkastelussa huomioidaan, ovatko varhaiskasvatusikäiset lapset kerhossa tai päiväkodissa. Ensisijaisena perusteena on lapsen arjen turvaaminen, kun lapsen arki ja päivän rutiinit ovat uhattuna vanhemman alentuneen toimintakyvyn vuoksi. Perheen tulee myös sitoutua palveluun ja sille asetettuihin tavoitteisiin.

Kotipalvelu perustuu asiakkaan kanssa tehtyyn asiakassuunnitelmaan, jossa sovitaan työskentelyn tavoitteet, palvelun päivittäinen tuntimäärä, työn sisältö sekä palvelun kesto. Asiakassuunnitelmassa otetaan kantaa myös muiden palveluiden tarpeeseen. Palveluntarvetta ja asiakassuunnitelman toteutumista arvioidaan asiakkaan kanssa säännöllisesti 1–3 kuukauden välein.

4.1. Tilapäinen kotipalvelu

Tilapäinen kotipalvelu on lyhytkestoisin tilapäistarpeisiin tarkoitettua perheiden arjessa selviytymisen tukemista ja sitä voidaan myöntää maksimissaan kaksi kuukautta. Tilapäistä kotipalvelua ovat myös yli kahden kuukauden ajan satunnaisesti annettava kotipalvelu (esim. kerran kuukaudessa).

Palvelu toteutetaan omana toimintana tai ostopalveluna. Ensisijaisesti palvelu toteutetaan omana palveluna ja toissijaisesti ostopalveluna. Omana toimintana palvelua toteutetaan arkisin klo 7.00–19.00. Ostopalveluna palvelua toteutetaan myöntämiskriteereihin perustuen ja asiakkaan tarpeen mukaan arkisin 7.00–22.00 välillä ja tarpeen vaatiessa myös viikonloppuisin 7.00–22.00. Lapsiperheillä ei ole vastaavaa oikeutta ympärivuorokautiseen kotipalveluun, kuin vanhuksilla on ympärivuorokautiseen kotihoitoon. Lapsiperheiden kotipalvelua ei ilman erityistä syytä järjestetä yöaikaan ja tällöinkin ainoastaan lapsen hoitoon ja huolenpitoon liittyvissä erityisissä tilanteissa.

Tavoitteena on, että suurin osa perheistä tulee autettua tilapäisen kotipalvelun avulla. Tilapäisen kotipalvelun tarkoituksena on auttaa perhettä selviytymään jatkossa itsenäisesti tai sen aikana voidaan arvioida pidempiaikaisten palveluiden tarvetta. Tilapäisessä kotipalvelussa perheen kanssa laaditaan asiakassuunnitelma, johon kirjataan tavoitteet ja käyntimäärä sekä palvelun kesto. Palveluntarvetta arvioidaan 1–2 kuukauden välein.

Tilapäisen kotipalvelun tarve arvioidaan perheen henkilökohtaisen yhteydenoton perusteella puhelimitse tai asiakkaan luona tehtävän tutustumiskäynnin yhteydessä. Tavoitteena on ennaltaehkäisevä vanhemmuuden ja arjessa selviytymisen tukeminen, perheen omien voimavarojen vahvistaminen sekä opastaminen mm. lasten- ja kodinhoidossa.

4.2. Säännöllinen kotipalvelu

Mikäli lapsiperheiden kotipalvelun tarve jatkuu kahden kuukauden jälkeen säännöllisenä vähintään kerta viikkoisina käynteinä, perhe siirtyy säännöllisen kotipalvelun piiriin. Säännöllinen kotipalvelu on tarkoitettu pitkittyneisiin ja välttämättömiin, kuitenkin aina määräaikaan, tuen tarpeisiin. Avun tavoitteena on vanhempien omien voimavarojen vahvistaminen.

Tarvittaessa tässä vaiheessa perheen kanssa tehdään sosiaalihuoltolain (36 §) mukainen palvelutarpeen arvio. Säännöllisen kotipalvelun kesto määritellään yhdessä asiakkaan kanssa, työskentelyn tavoitteita ja toteuttamista arvioidaan vähintään 3 kuukauden välein. Käyntikertojen määrä määritellään yhdessä perheen kanssa.

Samalla arvioidaan ensisijaisten palveluiden tarve ja riittävyys sekä ohjataan tarvittaessa muihin lapsiperheiden palveluihin. Muita lapsiperheiden palveluja ovat esimerkiksi varhaiskasvatuksen, avoimen varhaiskasvatuksen, kerhotoiminnan, seurakuntien ja erilaisten järjestöjen tarjoamat palvelut.

5. Lapsiperheiden kotipalvelun hakeminen ja päätöksenteko

Kotipalvelua haetaan Lapsiperheiden kotipalvelun palvelunumeroiden kautta, jonne soittoaika on maanantaista perjantaihin (ei arkipyhinä) kello 8–16. Muista lapsiperheiden sosiaalipalveluista voidaan tehdä sähköinen hakemus lapsiperheiden kotipalveluun asiakastietojärjestelmän kautta. Vuoden 2023 aikana pyritään saamaan käyttöön sähköinen tilauslomake asiakkaiden käyttöön.

Kotipalvelun tarve arvioidaan perheen henkilökohtaisen yhteydenoton perusteella puhelimitse tai asiakkaan luona tehtävän tutustumiskäynnin yhteydessä. Asiakkaalle tehdään asiakassuunnitelma, päätös palvelusta sekä asiakasmaksupäätös. Tarvittaessa asiakas ohjataan laajaan palvelutarpeen arviointiin asiakasohjausyksikköön. Kotipalvelun työskentely voi alkaa, vaikka asiakas ohjattaisiin laajaan palvelutarpeen arviointiin.

6. Asiakasmaksut

Lapsiperheiden kotipalvelu on maksullinen palvelu. Palvelusta peritään asiakasmaksulain ja Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen ja aluevaltuuston päätöksen mukaiset asiakasmaksut.

Maksua on alennettava tai se on jätettävä kokonaan perimättä, jos maksun periminen vaarantaisi henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista (11 §). Maksuja voidaan alentaa tai jättää perimättä myös, jos huollolliset perusteet osoittavat siihen syy.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (Pe VL 39/1996 vp) todennut, että perittävät asiakasmaksut eivät saa siirtää palveluja niitä tarvitsevien tavoittamattomiin. Asiakkaan taloudellinen asema ei siis saa olla esteenä palvelujen saamiselle.

Palvelun kuukausimaksu määrätään toistaiseksi. Maksu on tarkistettava, kun palvelun käyttäjän maksukyky on olennaisesti muuttunut, perheen olosuhteet ovat muuttuneet, maksu osoittautuu virheelliseksi tai asiakassuunnitelmaa muutetaan.

Asiakasmaksua ei peritä, mikäli perhe on toimeentulotuen asiakas tai hänen tulonsa alittavat alla olevan taulukon mukaiset tulo rajat. Perheellä on lisäksi oikeus saada maksutonta kotipalvelua, mikäli palvelua annetaan lastensuojelulain nojalla tai jos kotipalvelu on kirjattuna kehitysvammalain mukaiseen erityishoito-ohjelmaan. Tuloperusteinen maksun alentaminen tai maksuttomuus perustuu aina tehtyyn tuloperusteeseen sekä yksilölliseen arvioon perheen tilanteesta.

Perheenjäsenten lukumäärä	Maksuttomuuden yläraja euroa/kk
1	598 €
2	1103 €
3	1731 €
4	2140 €
5	2591 €
6*	2976 €

*) korotus/ lisähenkilö 356 €

6.1. Tilapäisen lapsiperheiden kotipalvelun asiakasmaksut

Tilapäisestä lapsiperheiden kotipalvelusta asiakas maksaa käynnin pituuden mukaan määräytyvän käyntimaksun. Enimmillään kertakäynnistä veloitetaan 25,50 €.

Tilapäisen lapsiperheiden kotipalvelun maksut:

0–2 h 9,60 €
2-4h 16,30 €
4-6h 20,90 €
yli 6h 25,50 €

6.2. Säännöllisen lapsiperheiden kotipalvelun kuukausimaksu

Säännöllisen lapsiperheiden kotipalvelun osalta asiakasmaksuksi määräytyy kuukausimaksu. Mikäli palvelutarve on säännöllinen ja jatkuva eli palvelua annetaan vähintään kerran viikossa ja palvelutarve kestää yli kaksi kuukautta, maksu määräytyy perheen koon, bruttotulojen ja palvelutarpeen mukaan.

Perheellä tarkoitetaan yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa eläviä henkilöitä sekä molempien samassa taloudessa eläviä alaikäisiä henkilöitä (asiakasmaksuasetus 2 § 2 mom.). Säännöllisen kotipalvelun maksutaulukko sekä säännöllisen kotipalvelun asiakasmaksulaskuri löytyvät Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen verkkosivujen asiakasmaksu sivulta.

Tuloina otetaan huomioon asiakasmaksuasetuksen 27 §:n mukaan perheen kaikki veronalaiset ansio- ja pääomatulot sekä verosta vapaat tulot (bruttotulot).

6.3. Asiakasmaksun alentaminen huollollisin perustein

Huollollisten syiden perusteella maksuja voidaan alentaa tai jättää ne kokonaan perimättä, vaikka taloudelliset kriteerit maksujen perintään sinänsä täytyisivät.

Mikäli sosiaalityöntekijä, erityissosiaalihoaja, sosiaalihoaja arvioi perheen tilanteen olevan sen kaltainen, että hän puoltaa perheelle maksutonta kotipalvelua huollollisin perustein, niin puolto mainitaan kotipalvelua haettaessa.